

Наукові підходи до визначення сутності економічної рівноваги.

к.е.н. Савченко Т.Г., ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Спрямованість, методи та завдання наукових пошуків залежать від розуміння сутності сформульованої наукової проблеми. На нашу думку, дослідження сутності проблеми економічної рівноваги доцільно починати із вивчення рівноважних станів у різних науках. Рівновага є одним із основних атрибутів суспільних (в тому числі економічних), природних та штучних систем. Як наслідок, термін «рівновага» набув широкого застосування у суспільних та гуманітарних науках (економіка, психологія, філософія і т. д.); природничих науках (фізика, хімія, математика і т. д.); технічних науках (механіка, будівництво і т. д.). Визначення рівноважних станів у природничих та технічних науках є досить об'єктивним: ґрунтується на виявлених закономірностях (часто підтверджених експериментально), які формалізуються за допомогою математичного апарату.

Будь-який предмет досліджень у гуманітарних та суспільних науках в кінцевому підсумку зводиться до вивчення окремих індивідуумів та різноманітних форм і способів взаємодії між ними. Таким чином, глибинна природа усіх наукових проблем, що досліджуються зазначеними науками, є суб'єктивною. Як наслідок, більшість базових термінів є абстрактними та мають суб'єктивний характер. Наведені думки у повній мірі стосуються базових економічних термінів, зокрема, терміну «економічна рівновага». Таким чином, будь-яка вербальна, математична чи інша формалізація терміну «економічна рівновага» буде досить суб'єктивною та повинна розглядатись із застереженнями, у контексті відповідних економічних теорій та концепцій.

Дослідження економічної рівноваги є одним із ключових напрямків наукових пошуків економістів усіх часів, які були представниками

різноманітних наукових шкіл. У роботах кожного видатного вченого-економіста можна віднайти наукові ідеї пов'язані із дослідженням економічної рівноваги, які можуть виражатись у вигляді: теорій рівноваги, окремих наукових положень щодо рівноваги; латентному врахуванні певних аспектів економічної рівноваги у своїх дослідженнях. Іноді цілісні теоретичні концепції економічної рівноваги є основним науковим здобутком вчених: Леон Вальрас, Вілфредо Паретто, Моріс Алле та ін.

Дослідження рівноважних станів в економіці не втратили своєї актуальності і у ХХ та ХХІ століттях. Зокрема, ряд вчених отримали нобелівську премію з економіки за дослідження спрямовані на вивчення економічної рівноваги:

- 1) Джон Хікс та Кеннет Ерроу – «за новаторський вклад в загальну теорію економічної рівноваги і теорію добробуту»;
- 2) Жерар Дебре – «за розробку проблем по теорії загальної економічної рівноваги»;
- 3) Джон Харсаньї, Джон Неш, Райнхард Зелтен – «за аналіз рівноваги в теорії не коаліційних ігор».

Потрібно підкреслити, що систематизацію здобутків науковців щодо економічної рівноваги доцільно здійснювати за наступними критеріями: хронологія виникнення наукових концепцій; використання у якості методології досліджень доробку певних науковими шкіл; рівень врахування суб'єктивної природи індивідуумів при обґрунтуванні та формалізації наукових результатів.

Подальше дослідження наукового доробку засновників та представників наукових шкіл, що ґрунтовно досліджували економічну рівновагу, дозволить поглибити розуміння сутності рівноважних станів в економіці та сформулювати власне бачення даної проблеми.

Савченко, Т.Г. Наукові підходи до визначення сутності економічної рівноваги [Текст] / Т.Г. Савченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково - практичної конференції (12-13 листопада 2009 р.) : у 2-х т. - Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 2. - С. 60-61.